

Недекларираните опасни товари във въздушното карго: какво препоръчва IATA на изпращачи и спедитори (по данни на IATA)

Обзор, базиран на информация от IATA – White Paper „Safety and Security in the Cargo Supply Chain“, версия 1 от 24 септември 2026 г.

През септември 2026 г. IATA публикува White Paper за безопасността и сигурността във веригата на доставки на въздушно карго. Документът е посветен на опасните товари, които стигат до самолета недеклаирани, декларирани неправилно или умишлено превърнати в заплаха. Обобщаваме най-важното за спедиторите и изпращачите на въздушно карго.

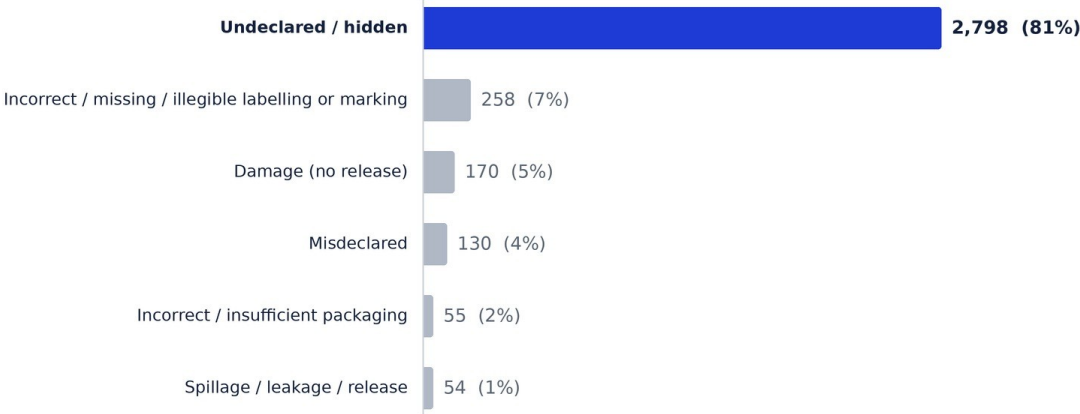
Недекларираните опасни товари във въздушното карго. Информация: IATA

Над 80% от инцидентите са с недеклаирани опасни товари

По данни на IATA за първото полугодие на 2025 г. от 3465 докладвани събития с опасни товари 2798, или 81%, са свързани с недеклаирани или скрити опасни товари. Най-често това са литиеви батерии, както и парфюми и аерозоли, изпратени като генерално карго.

DG occurrences by category

Reported to IATA, 1 January – 30 June 2025 (total 3,465)

Source: IATA – GADM/IDX, as published in the IATA White Paper (September 2026)

Докладвани събития с опасни товари по категории, 1 януари – 30 юни 2025 г. Информация: IATA

Причините са растежът на електронната търговия, литиевите батерии в почти всеки потребителски продукт и все по-сложните вериги на доставки. Много изпращачи, особено малки търговци и физически лица, просто не знаят, че продуктът им е опасен товар.

Отделен риск са умишлено създадените запалителни устройства (IID). През юли 2024 г. веригите на доставки в Европа бяха атакувани с такива устройства, скрити в потребителска електроника в карго пратки. Подобни случаи имаше и по-късно през 2024 г. и през 2025 г.

Три вида „неоторизирани“ опасни товари

IATA обединява трите най-рискови сценария под общото понятие „неоторизирани опасни товари“ (unauthorized dangerous goods):

Вид	Какво означава	Примери
Недекларирани	Опасният товар е в пратката, но не е деклариран – без Декларация на изпращача, маркировка и етикети.	Литиеви батерии като „аксесоари за електроника“; аерозоли като „козметика“; запалима боя като „мостри“.
Неправилно декларирани	Декларацията е грешна, непълна или подвеждаща – грешен UN номер, опаковъчна група или количество.	Корозивна течност с грешен UN номер; нетествани литиеви батерии, декларирани като съответстващи на изискванията.
Умишлено използвани за вреда	Опасни товари, нарочно скрити, променени или превърнати в заплаха.	Изделие, променено така, че да предизвика пожар по време на превоза.

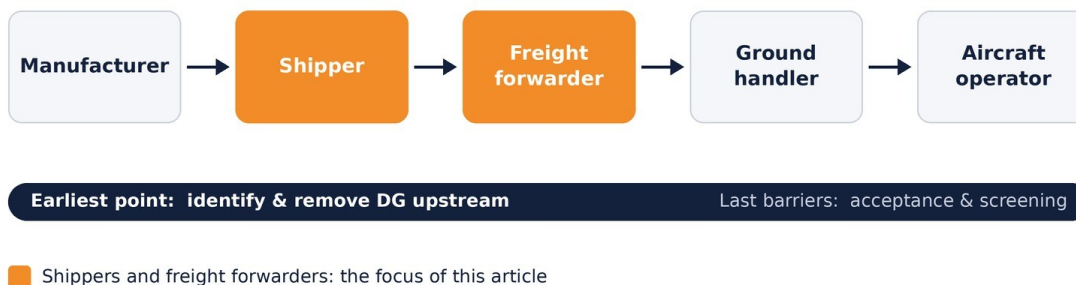
Защо скринингът не е достатъчен

Рентгеновите и другите системи за скрининг на карго са създадени да откриват оръжия и експлозивни, а не опасни товари. Значителна част от въздушното карго изобщо не минава

през рентген заради размера, теглото или плътността си. Затова IATA препоръчва многослоен подход: опасните товари трябва да бъдат идентифицирани възможно най-рано във веригата – при производителя, изпращача и спедитора, а не чак на летището.

Stop unauthorized DG as early as possible

IATA: a layered approach across the whole supply chain – screening alone is not enough

Source: IATA White Paper "Safety and Security in the Cargo Supply Chain", September 2026

Опасните товари трябва да се откриват възможно най-рано във веригата на доставки. Информация: IATA

Какво се очаква от изпращачите

Изпращачът познава стоката най-добре и затова е една от най-важните защити. IATA препоръчва:

- **Проверявайте за „съпътстващи“ опасни товари.** Например сух лед при фармацевтични продукти, температурни датчици / дейта логъри с литиеви батерии или авточасти с въздушни възглавници. Те също трябва да бъдат декларирани.
- **Преглеждайте продуктите преди продажба.** Особено power bank устройства, резервни батерии, електроника, аерозоли, козметика, бои и почистващи препарати – те най-често се откриват като недекларирани.
- **Осигурявайте документите.** Обобщение от теста по UN 38.3 за литиевите батерии и актуален информационен лист за безопасност (SDS) с правилна транспортна класификация.
- **Внимавайте с опаковките.** На пазара има фалшиви опаковки с UN маркировка, които никога не са изпитвани. Купувайте от доставчици, които могат да докажат сертификацията.
- **Обучавайте персонала.** Задължително обучение, съобразено с функциите на всеки служител.

Какво се очаква от спедиторите

Спедиторът стои между изпращача и авиокомпанията и често познава клиента по-добре от всички останали. IATA препоръчва:

- **Познавайте клиента.** Какво продава, какви стоки изпраща и каква е историята му на съответствие. Преглеждайте периодично и постоянните клиенти.

- **Обърнете внимание на случайните клиенти.** Въпроси за стоката при резервация, дигитални декларации, задължително потвърждение на отговорностите и ескалация при батерии, електроника, химикали, машини, аерозоли и мостри.
- **Използвайте данните.** Автоматично търсене на ключови думи в товарителниците и фактурите, проверка на SDS спрямо декларираното съдържание и сравнение на декларираното с действителното тегло.
- **Проверявайте пратките при приемане.** Следи от отваряне, течове, петна, корозия, силна миризма или издути опаковки. Питайте, ако генерално карго носи етикети по GHS.
- **Имайте ясни последиствия.** Коригиращи действия, а при системни или умишлени нарушения – прекратяване на договора с клиента.
- **Насърчавайте докладването.** Без наказания за неволни грешки и със своевременно докладване на компетентните органи.

Red flags for undeclared DG

Checks IATA lists for documents, data and cargo acceptance

 Keywords in AWB & invoice "battery", "engine", "chemical", "sample"	 Weight mismatch Declared vs. actual vs. typical commodity weight	 Implausible shipment Commodity does not fit the route or shipper profile
 SDS check Safety Data Sheet does not match declared contents	 Package condition Tampering, leaks, stains, corrosion, odour, bulging	 GHS labels on general cargo Hazard pictograms on a shipment declared as non-DG

Source: IATA White Paper "Safety and Security in the Cargo Supply Chain", Appendix A, September 2026

Червени флагове за недеklarирани опасни товари. Информация: IATA

Какво означава това на практика

Според IATA нито един участник, процес или технология не може сам да реши проблема – отговорността е споделена. За изпращачите и спедиторите това означава повече въпроси и проверки от авиокомпаниите и наземните оператори и по-малко търпимост към грешки в декларирането. Правилната класификация, сертифицираните опаковки, коректната маркировка и обученият персонал са най-сигурният начин пратките да не бъдат спирани.

Нуждаете се от консултация за класификация, сертифицирани UN опаковки или етикети за опасни товари? Свържете се с нас.

Източник: материалът е базиран на информация от IATA – White Paper „Safety and Security in the Cargo Supply Chain“: Prevention, Detection, Management and Resolution of Risks with Dangerous Goods, версия 1 от 24 септември 2026 г. Инфографиките са изработени от нас по данни на IATA. Статията е информативен обзор и не замества оригиналния документ на IATA.